

خبرنامه هفتگی

مدیریت تعارض منافع

شماره هفدهم - ۲۶ مهر تا ۲ آبان ۱۳۹۹

مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی
۳ آبان ۱۳۹۹

۱۷

بنام خداوند جان و آفریننده

خبرنامه هفتگی مدیریت تعارض منافع

شماره هفدهم - ۲۶ مهر تا ۳ آبان ۱۳۹۹

مجموعه مطالعه و پایش تعارض منافع در ایران - ۱۷

مرکز توانمندی سازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی

۳ آبان ۱۳۹۹

فهرست مطالب

- درآمد: تعارض منافع و فرهنگ قانونگذاری در ایران ۲
- طرح مدیریت تعارض منافع زیر ذره‌بین کمیسیون اجتماعی ۶
- تعارض منافع آفتی جدی در نظام سلامت ۶
- تصویب کلیات طرح مدیریت تعارض منافع در کمیسیون اجتماعی ۷
- تعارض منافع در طرح رتبه بندی فعلی کارت های بازرگانی ۷
- مطالبه بر زمین مانده مقابله با تعارض منافع در نظام دارویی ۸
- راهکارهای پیشگیری از فساد؛ با تأکید بر مدیریت تعارض منافع ۸
- ضرورت بررسی لایحه مدیریت تعارض منافع در مجلس ۸
- به جای برگزاری محاکم تکراری، لایحه مدیریت تعارض منافع تصویب شود ۹
- کارشناسان رسمی؛ حلقه مفقوده فساد در پرونده‌های اقتصادی ۱۰
- تعارض منافع شورای پول و اعتبار در برابر افزایش نرخ سود ۱۰
- تدوین طرح مبارزه با تعارض منافع در دانشگاه‌های غیر انتفاعی ۱۱
- واگذاری مهدهای کودک به آموزش و پرورش و خطر بروز تعارض منافع ۱۱
- مکاتبه مکرر دولت با مجلس برای پیگیری لایحه مدیریت تعارض منافع ۱۱
- لایحه تعارض منافع دولت با مشورت نخبگان و نهادهای مدنی تکمیل شد ۱۲
- عبور اخذ مالیات از مسیر تعارض منافع ۱۲
- مدیریت تعارض منافع را پیش از تصویب قانونش اجرایی کردیم ۱۲
- تعارض منافع علت اصلی اصرار بر افزایش مناطق آزاد ۱۳
- پیکان اتهام تضاد منافع به سمت خانواده‌ی جو بایدن ۱۳
- تعارض منافع اشتغال بیرونی در وزارت نیرو ۱۴
- تحلیل تعارض منافع در فضای مجازی: انحصار در وکالت و تعارض منافع! ۱۵

درآمد: تعارض منافع و فرهنگ قانونگذاری در ایران

بررسی یک پیشنهاد برای حمایت‌طلبی اجتماعی در مورد اصلاح ضوابط مدیریت تعارض منافع

محمدحسین نعیمی‌پور

به نظر می‌رسد در طول سال‌های طولانی قانونگذاری در کشور توجه اندکی به انسداد موقعیت‌های تعارض منافع در تدوین و تصویب قوانین شده است. به طوری که در برخی قوانین گاه حتی وظایف و تکالیف برای دستگاه‌های اجرایی تعیین شده است که خود منشاء ایجاد بستر موقعیت‌های تعارض منافع است. از جمله آنها می‌توان به قانون تأسیس مدارس غیرانتفاعی اشاره کرد که برای کارمندان رسمی وزارت آموزش و پرورش در استفاده از برخی امکانات در تأسیس مدارس غیرانتفاعی از جمله دریافت تسهیلات بانکی برای این منظور امتیازاتی قائل است. همچنین در بخشنامه‌ها و دستورالعمل‌های بسیاری اصل عدم امکان تصمیم‌گیری افراد در موقعیت‌های مختلف اجرایی در مواردی که خود در آن ذی‌نفع به حساب می‌آیند نادیده گرفته می‌شود. در مواردی مانند قانون منع مداخله کارمندان دولت در معاملات دولتی هم که جهت پیشگیری از ایجاد موقعیت‌های تعارض منافع تصویب شده‌اند ساز و کار و ضمانت اجرایی مطمئنی برای اجرای آنها بوجود نیامده است.

با توجه به تبعات و پیامدهایی که بی‌توجهی به مدیریت تعارض منافع در ناکارآمدی بخش عمومی و گسترش فساد در دستگاه‌های اجرایی داشته است، ناگزیر به تغییر رویکردی در فرهنگ تقنینی کشور هستیم. به این معنا که نمایندگان مجلس و اندیشکده‌های مشاور آنان مانند مرکز پژوهش‌های مجلس خوب است در مورد تمامی طرح‌ها و لوایحی که مورد بررسی قرار می‌دهند به غیر از ملاحظاتی که در خصوص عدم مغایرت آنها با قانون اساسی و اسناد بالادستی و قواعد ذکر شده در آیین‌نامه داخلی مجلس دارند، به طور جداگانه و به دقت از حیث رعایت اصول مدیریت تعارض منافع نیز آنها را ارزیابی کنند و در صورت لزوم راهکارهای مطمئنی برای مدیریت این موقعیت‌ها در قانون دیده شود. همچنین لازم است دولت و مجلس و اندیشکده‌ها با بازنگری در قوانین جاری و ساری کشور و آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌ها به تدریج به اصلاح منافذ قانونی ایجاد موقعیت‌های تعارض منافع بپردازند.

یکی از خلاءهای دیگر جامعه نبود اصول اخلاق حرفه‌ای مشاغل مختلف به گونه‌ای است که به مدیریت تعارض منافع در آن حرفه توجه داشته باشد و ساز و کارهای شفاف و قابل اعتمادی به این منظور پیش‌بینی کند تا اعتماد مشتریان و ارباب رجوع خود را از این لحاظ جلب نماید. یکی از نمونه‌های آن در آخرین پست پادکست دکتر پویان ناظران از متخصصین پر مخاطب بازارهای مالی مورد توجه قرار گرفته است. او در بخشی از این قسمت از پادکست خود به موضوع تعارض منافع در صندوق‌های سرمایه‌گذاری در بورس (ETFs) و مقایسه نحوه مدیریت آن در ایران و امریکا می‌پردازد. صندوق‌های سرمایه‌گذاری بورس با نیروهای متخصص بازارهای مالی خود سبدي از اوراق بهادار را با سود و ریسک مشخص به مشتریان سرمایه‌گذاری بلند مدت و غیرحرفه‌ای در بورس عرضه می‌کنند و مسئولیت متنوع‌سازی سرمایه‌گذاری آنها و سب‌گردانی دارایی‌های مالی آنان را به عهده می‌گیرند و در قبال آن دستمزدی دریافت می‌کنند.

اما عدم مدیریت تعارض منافع سببگردان‌ها و تحلیل‌گرها در این صندوق‌ها موجب ناکارایی این صندوق‌ها می‌شود. سازمان بورس آمریکا به گفته ناظران ساز و کارهایی برای مدیریت این تعارض منافع بوجود آورده است اما سازمان بورس در ایران تا کنون به این موضوع ورود نکرده است.

در آمریکا کارمندان شرکت‌های صندوق سرمایه‌گذاری اجازه ندارند هیچ سهامی را بدون اجازه شرکت‌شان در حساب شخصی خود معامله کنند. در صورتی که بخواهند با حساب شخصی خودشان سهامی بخرند، ابتدا باید تقاضایی به واحدی درون شرکت محل کار خود بدهند که وظیفه دارد بررسی کند که آیا هیچ کدام از صندوق‌های این شرکت ظرف یک هفته گذشته این سهام را معامله کرده‌اند یا خیر. اگر چنین معامله‌ای صورت گرفته باشد به وی اجازه خرید آن سهام با حساب شخصی‌اش را نمی‌دهد. اما اگر این معامله انجام نشده باشد، آنگاه با سهام‌گردان‌ها چک می‌کنند که آیا آنها احتمال می‌دهند ظرف یک هفته آینده این سهام را معامله کنند یا خیر. اگر سهام‌گردانی پاسخ مثبت دهد باز اجازه خرید آن سهام را با حساب شخصی آن کارمند نمی‌دهند. اما اگر معامله آن سهام در دستور کار سهام‌گردان‌ها نباشد، آنگاه به آن کارمند اجازه خرید شخصی آن سهام تنها تا سقف تعداد سهامی که برای آن مجوز داده شده و تنها در یک بازه ۷۲ ساعته صادر می‌شود. برای فروش آن سهام باز باید کل این فرآیند طی شود. در صورت رد درخواست، کارمند می‌تواند چند روز بعد مجدداً درخواست خود را تکرار کند و آنقدر این فرآیند را تکرار کند تا بالاخره موفق به اخذ این مجوز شود.

همچنین کارمندان یک شرکت صندوق سرمایه‌گذاری بورسی اجازه دریافت هدیه از هیچ فرد غریبه‌ای را ندارد. کارمندان در صورت دریافت هدیه، باید مراتب را به شرکت گزارش کنند. اگر شرکت تشخیص دهد که ممکن است این هدیه بر قضاوت کارمند در مورد ارزش یک سهام و سرمایه‌گذاری شرکت در آن سهام اثر بگذارد، وی را وادار به پس دادن آن هدیه می‌کنند و اگر امکان پس دادن آن نباشد، آن هدیه مصادره می‌شود تا کارمند از آن نفعی نبرد. واحدی که در این شرکت‌ها وظیفه اعمال این ضوابط را به عهده دارد، واحد کامپلاینس^۱ یا واحد کنترل و نظارت بر اجرای قوانین و مبارزه با فساد نامیده می‌شود. بدون وجود چنین واحدی، این ضوابط تنها برای بایگانی تدوین می‌شود! واحد کامپلاینس می‌بایست مستقل از واحد مدیریت سرمایه‌گذاری شرکت فعالیت کند و نسبت به حسن اجرای این ضوابط اطمینان حاصل کند.

در آمریکا چنانچه کارمند یک شرکت سرمایه‌گذاری در حساب شخصی خودش معامله‌ای انجام دهد همان روز کارگزار وی به طور خودکار گزارش آن معامله را به محل کار آن کارمند ارسال می‌کند. این شرکت هم با یک نرم افزار اطلاعات آن معامله را با بانک داده مجوزهای صادر شده تطبیق می‌دهد و اگر مجوزی برای آن صادر نشده باشد یا معامله خارج از بازه مقداری و زمانی مجوز صادر شده باشد، نرم افزار مسئول کامپلاینس شرکت را مطلع می‌کند و این مسئول با کارمند خاطی طبق ضوابط برخورد می‌کند که معمولاً به اخراج وی منجر می‌شود.

اما در ایران داشتن حساب شخصی برای سببگردان‌ها امری رایج و مرسوم است و هیچ ساز و کاری برای اخذ مجوز برای معامله در آن حساب شخصی وجود ندارد. حتی گاهی کارکنان این صندوق‌ها برای آن که سهامی را از حساب شخصی

^۱. Compliance

خود با قیمت خوبی بفروشند، از طرف صندوق سرمایه‌گذاری و از محل پس‌اندازهای مردم سفارش خرید برای آن سهام را ثبت می‌کنند و همزمان از حساب شخصی خود سفارش فروش آن سهام را ثبت می‌کنند که عدم مدیریت تعارض منافع چنین موقعیتی را برای آنها فراهم می‌کند!

دکتر ناظران به مخاطبین خود پیشنهاد می‌کند برای کاستن از ریسک سرمایه‌گذاری‌شان در صندوق‌های سرمایه‌گذاری از این دست خودشان دست به کار شوند و قبل از سرمایه‌گذاری، با تماس با شرکت مورد نظرشان با چند سوال از مدیریت تعارض منافع در آن صندوق اطمینان حاصل کنند. این پیشنهاد در صورت اجرا شدن توسط تعداد قابل توجهی از سرمایه‌گذاران می‌تواند فشاری اجتماعی برای اصلاح صندوق‌ها از این منظر فراهم کند و به مدیریت تعارض منافع در آنها بر اساس ضوابط بین‌المللی بیانجامد. تنها کافی است کمپینی تلفنی شکل بگیرد و این چند سوال از صندوق‌ها پرسیده شود:

۱- آیا در این شرکت ضوابط منع تعارض منافع وجود دارد؟

اگر پاسخ منفی بود مشتری به صراحت بگوید تمایلی به سرمایه‌گذاری در این صندوق ندارد و تلفن را قطع کند. اگر پاسخ مثبت بود نسخه‌ای از آن را برای مطالعه مطالبه کند و ببیند که ضوابط محدودسازی کارکنان آن شرکت کافی به نظر می‌آید یا خیر. اگر کافی است سوال دوم پرسیده شود:

۲- آیا واحدی در شرکت برای اعمال این ضوابط وجود دارد یا خیر؟

اگر پاسخ منفی بود باید از سرمایه‌گذاری در چنین شرکتی منصرف شد. اگر چنین واحدی وجود داشت، باید مشتری درخواست کند که با نماینده‌ای از آن واحد صحبت کند و از او بپرسد:

۳- ساز و کار اجرای ضوابط منع تعارض منافع در آن شرکت به چه صورت است؟ مثلاً فرآیند اخذ اجازه برای خرید سهام و تأیید و رد آن تقاضا به چه شکلی اجرایی می‌شود؟ یا اگر سبدگردانی معامله‌ای در حساب شخصی خود انجام دهد گزارش این معامله به چه طریقی و در چه بانک داده‌ای تجمیع می‌شود و چگونه با مجوزهای صادر شده تطبیق داده می‌شود؟

۴- واحد کنترل و نظارت بر قوانین (کامپلاینس) این شرکت به چه میزان استقلال عمل دارد؟ آیا قدرت محدودسازی رفتار سبدگردان‌ها و تحلیل‌گران شرکت را دارند؟

اگر این استقلال عمل و قدرت در حد توان اخراج کارمند خاطی نباشد، عملاً فایده خاصی ندارد.

البته تا رسیدن کشور به این سطح از مدیریت تعارض منافع فاصله زیادی داریم. اما پیشنهاد بجای دکتر ناظران برای حمایت‌طلبی اجتماعی در این مورد از طریق شروع یک کمپین تلفنی برای حساس کردن صندوق‌های سرمایه‌گذاری به ایجاد ساز و کارهای مطمئن مدیریت تعارض منافع می‌تواند گام مهم و موفق‌تری در جهت تغییر فرهنگ تقنینی در سطح خرد باشد و تمرینی برای انجام حمایت‌طلبی‌های اجتماعی در سطح کلان‌تر برای اصلاح قوانین و فرهنگ قانونگذاری از منظر تعارض منافع به حساب آید.

امید است سرمایه‌گذاران و نهادهای مدنی از این پیشنهاد استقبال کنند و در این جهت گام بردارند.

گزیده اخبار، تحلیل‌ها و گزارش‌های اصلی هفته گذشته در حوزه تعارض منافع به این شرح است:

- حسینعلی امیری، معاون پارلمانی رئیس جمهور اظهار داشته که چندبار در مورد لوایح مانده دولت در مجلس با رئیس مجلس مکاتبه شده است و افزوده سه لایحه با دو فوریت تقدیم مجلس شده و زمان زیادی هم از آنان گذشته که یکی از آنها لایحه‌ی مدیریت تعارض منافع است.
- عباس گودرزی نایب رییس کمیسیون اجتماعی مجلس خبر داده که اعضای کمیسیون اجتماعی با توجه به اهمیت موضوع تعارض منافع و اینکه هنوز لایحه دولت اعلام وصول نشده است، طرح مدیریت تعارض منافع را در دستورکار قرار داده و کلیات آن را تصویب کردند.
- علی ربیعی، سخنگوی دولت و دستیار اجتماعی رئیس جمهور تصریح کرده که سه‌گانه‌های مبارزه با فساد (لایحه مدیریت تعارض منافع درکنار لوایح مبارزه با فساد و شفافیت) با مشورت نخبگان و نهادهای مدنی تکمیل شده‌اند.
- روح‌الله متفکرآزاد، عضو کمیسیون آموزش، تحقیقات و فناوری مجلس تاکید کرده طراحی طرح مبارزه با تعارض منافع در دانشگاه‌های غیر انتفاعی کاملاً منطقی بوده و با نرم جهانی نیز سازگاری دارد.
- حبیب‌الله مسعودی فرید، معاون امور اجتماعی سازمان بهزیستی کشور در اظهارنظری گفته است که واگذاری مهدهای کودک به آموزش و پرورش با توجه غیردولتی آن‌ها و مسائلی که در نظارت بر مدارس غیردولتی ایجاد شده که ممکن است مشمول تعارض منافع مشابه مدارس غیردولتی شود.
- مرکز پژوهش‌های مجلس به تازگی گزارشی با عنوان «آسیب‌شناسی وضعیت صدور کارت بازرگانی و ارائه راهکارهای اصلاحی» ارائه کرده اظهار می‌دارد واگذاری تعیین معیارهای طبقه بندی فعالان اقتصادی به اتاق بازرگانی، منشاء تعارض منافع از نوع قاعده‌گذاری برای خود است.
- روزنامه نیویورک پست در گزارشی افشاگرانه خبر داد که جو بایدن و پسرش که عضو هیئت مدیره شرکت اوکراینی بوده در معرض اتهام نقض قواعد تعارض منافع هستند.

مرکز توانمندی‌سازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی - ۳ آبان ۱۳۹۹

با ما در تماس باشید

برای ارسال نقدها، نظرات و پیشنهادهای در مورد خبرنامه هفتگی تعارض منافع و همچنین یادداشت‌ها و تحلیل‌هایتان برای انتشار در خبرنامه با آدرس ایمیل مرکز توانمندی‌سازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی مکاتبه فرمایید:

info [at] iran-bssc.ir

طرح مدیریت تعارض منافع زیر ذرهبین کمیسیون اجتماعی

علی بابایی (سخنگوی کمیسیون اجتماعی مجلس) - ۲۷ مهر ۹۹

◀ کلیات تعارض منافع

در هفته‌ی گذشته بررسی کلیات طرح مدیریت تعارض منافع (اصلی) با حضور معاون سازمان بازرسی کل کشور، نمایندگان از سازمان امور اداری و استخدامی کشور و کارشناسان مرکز پژوهش‌های مجلس در دستور کار اعضای کمیسیون اجتماعی قرار داشت.

✉ خبرگزاری ایسنا

تعارض منافع آفتی جدی در نظام سلامت

روزنامه رسالت - ۲۷ مهر ۹۹

◀ تعارض منافع در حوزه‌ی سلامت

یکی از مهم‌ترین معضلات موجود در نظام سلامت دوشغله بودن اعضای خدمات رسان در نظام سلامت است. زمانی که حرفه‌مندان در این حوزه هم در بخش دولتی و هم در بخش خصوصی فعالیت می‌کنند زمینه را برای ایجاد چالش تعارض منافع در حوزه سلامت فراهم می‌نمایند. به‌بیان‌دیگر حرفه‌مندان به‌عنوان کارگزار در بخش دولتی با هزینه‌های کارفرما که همان بیمارستان‌های دولتی هستند، اهداف موجود در بخش خصوصی خود را دنبال می‌کنند که خود از مصادیق عینی تعارض منافع در نظام سلامت است.

از دیگر اصلی‌ترین معضلات موجود در نظام سلامت عدم وجود یک نظام یکپارچه اطلاعات است. در نظام کنونی ما، یک بیمار، ظاهرشده خدمتی را دریافت کرده و سپس محو می‌شود و مجدداً در جای دیگر ظاهرشده و خدمتی دیگر را دریافت می‌کند و هیچ‌گونه پایش و نظارت بر روند اجرای کار، خدمات ارائه‌شده و هزینه‌های پرداخت‌شده وجود ندارد. ممکن است به دلیل عدم پایش توسط مراکز کنترلگر بیمار علی‌رغم عدم نیاز مجبور به انجام آزمایش‌ها و دریافت خدماتی شود که بارها انجام داده است تا بدین منظور اهداف اقتصادی و تجاری برخی از حرفه‌مندان و ذینفعان در این حوزه را تأمین نماید و سبب کند شدن روند تشخیص و درمان گردد. به‌این ترتیب به بخش خصوصی (مردم) که پرداخت‌کننده اصلی نظام سلامت هستند هزینه‌های غیرضروری تحمیل می‌شود.

تعارض منافع به‌خودی‌خود برابر با فساد نیست اما تجربیات نشان داده‌اند که درگیری فردی یا گروهی میان منافع شخصی و منافع حرفه‌ای می‌تواند زمینه‌ساز بروز فساد و خروج از چارچوب‌های اخلاق حرفه‌ای گردد. یقیناً التزام به قانون تمام واحدهای مدیریتی و قانونگذار در این حوزه یکی از اصلی‌ترین راهکارهای مقابله با تعارض منافع است اما می‌توان با کاربست ساختارهایی منطبق بر انتفاع عمومی اخلاق و آداب حرفه‌ای و مطابق با شیوه‌های نوین مدیریتی در جهت بهبود این چالش تلاش نمود. برخی از راهکارها عبارتند از:

الف- ایجاد چارچوب‌های کنترلی از طریق ایجاد بخشنامه در وزارت بهداشت؛ ب- اجرای پرونده الکترونیک سلامت؛ ج- طراحی سامانه ملی نظام سلامت.

✉ روزنامه رسالت

تصویب کلیات طرح مدیریت تعارض منافع در کمیسیون اجتماعی

عباس گودرزی (نایب رییس کمیسیون اجتماعی مجلس) - ۲۷ مهر ۹۹

◀ کلیات تعارض منافع

طرح مدیریت تعارض منافع یکی از مهمترین طرح‌هایی بوده که در این دوره از مجلس در کمیسیون اجتماعی به تصویب است. با وجود اینکه طرح مدیریت تعارض منافع از اهمیت بسزایی برخوردار است، اما نماینده دولت اصرار داشت که آن را از دستورکار خارج کنیم و لایحه‌ای که در مسیر اعلام وصول است را در دستورکار قرار دهیم. اعضای کمیسیون اجتماعی با توجه به اهمیت موضوع تعارض منافع و اینکه هنوز لایحه دولت اعلام وصول نشده است، طرح مدیریت تعارض منافع را در دستورکار قرار داده و کلیات آن را تصویب کردند.

طرح مدیریت تعارض منافع به وضعیت مدیران دو تابعیتی می‌پردازد. یکی از موضوعاتی که در این طرح لحاظ کردیم تضمین آینده شغلی کارمندان است که تخلفات دستگاه‌ها را به نهادهای نظارتی گزارش دهند، به گونه‌ای که با آنها برخورد نشود یا اخراج نشوند و منافعشان به خطر نیفتد. طرح مدیریت تعارض منافع می‌تواند زمینه‌ساز اصلاح دستگاه‌های اجرایی باشد و اگر قائل به این هستیم که باید با فساد مبارزه شود، لازم است با بستر ایجاد فساد مقابله کنیم.

✍ خبرگزاری خانه ملت

تعارض منافع در طرح رتبه بندی فعلی کارت های بازرگانی

خبرگزاری ایبنا - ۲۷ مهر ۹۹

◀ تعارض منافع در حوزه‌ی کسب و کارها و بازرگانی

مرکز پژوهش‌های مجلس به تازگی گزارشی با عنوان «آسیب‌شناسی وضعیت صدور کارت بازرگانی و ارائه راهکارهای اصلاحی» ارائه کرده که یکی از مهم‌ترین موضوعاتی که به آن پرداخته است، موضوع رتبه بندی این کارت هاست. در این گزارش بنا بر اعتقاد برخی از کارشناسان، یکی از ایرادهای اساسی که در طرح رتبه بندی فعلی کارت های بازرگانی وجود دارد این است که برخلاف سایر کشورها مثل چین و روسیه که تعیین معیارهای طبقه بندی فعالان در قانون یا مقررات دولتی تبیین و تصریح شده، این امر در ایران به اتاق بازرگانی واگذار شده که از منظر اصول تعارض منافع و قواعد رقابتی، واجد ایراد است چرا که صرفنظر از دقت و انتخاب مناسب و درست معیارهای فوق به نوعی به بازرگانان اجازه داده شده تا معیارهای رتبه بندی و اخذ امتیازات را خودشان تعیین و سپس خودشان در اتاق بازرگانی، رتبه بندی را انجام و از طرف دولت به خودشان امتیاز اعطا کنند که این امر منجر به کژگزینی و اعطای رانت به برخی افراد خواهد شد.

در پاسخ به این نظر باید عنوان کرد مطابق با نص صریح قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز مصوب سال ۱۳۹۲ این امر به وزارت صنعت، معدن و تجارت واگذار شده و به نظر نمی‌رسد باعث ایجاد انحصار شود و به دلیل داشتن جنبه نظارتی و حاکمیتی، با قوانین و سیاست‌های مطروحه نیز مغایرت ندارد.

✍ خبرگزاری ایبنا (رسانه مرجع نظام بانکی و اقتصادی)

مطالبه بر زمین مانده مقابله با تعارض منافع در نظام دارویی

روزنامه شرق - ۲۷ مهر ۹۹

◀ تعارض منافع در حوزه سلامت

چند ماه پیش و در روزهای ترس و وحشت جامعه از همه‌گیری ویروس کرونا، ده‌ها چهره شناخته‌شده حوزه اجتماعی و سلامت در نامه‌ای به وزیر بهداشت با برشمردن مواردی مشکوک درباره وضعیت دارویی کشور خواستار بررسی جدی این موضوع شدند. در این نامه سرگشاده حتی بحث پروتکل دارویی مقابله با کووید ۱۹ هم به میان آمد و این کارشناسان از روابطی مشکوک در حذف و اضافه برخی داروها به این پروتکل درمانی گفتند. نویسندگان نامه هم جمعی از استادان دانشگاه و مدیران با سابقه وزارت بهداشت بودند که در نامه خود خطاب به وزیر بهداشت و درمان، به «تعارض منافع» موجود در زیرسیستم‌های نظام سلامت کشور اشاره کرده و از او درخواست مدیریت این موضوع و برخورد با آن را داشتند. آن‌ها در نامه خود و برای تأکید بر تعارض منافع در نظام دارویی کشور از مجوزهایی نوشتند که پیش‌ازین و از سوی برخی مدیران صاحب‌نفوذ وزارت بهداشت صادر شده بود. نامه آن‌ها می‌گفت که برخی مدیران وزارت بهداشت شرکت‌هایی دارویی به نام همسر یا فرزندان خود ایجاد کرده و قانون را دور زده‌اند.

📧 روزنامه شرق

راهکارهای پیشگیری از فساد؛ با تأکید بر مدیریت تعارض منافع

جامعه اندیشکده‌ها - ۲۶ مهر ۹۹

◀ کلیات تعارض منافع

بنیاد ملی نخبگان با همکاری اندیشکده شفافیت برای ایران، فراخوان جذب همکاری در طرح پژوهشی «بررسی راهکارهای پیشگیری از فساد؛ با تأکید بر مدیریت تعارض منافع و ارزیابی ریسک فساد» را منتشر کرد. پایان مهلت ثبت نام در این طرح تا ۳۰ مهرماه اعلام شده است.

📧 سایت جامعه اندیشکده‌ها

ضرورت بررسی لایحه مدیریت تعارض منافع در مجلس

علی اصغر عنابستانی (نماینده سبزوار، جوین، جغتای، خوشاب، داورزن) - ۲۸ مهر ۹۹

◀ کلیات تعارض منافع

برای مسدود کردن منافذ فسادزا در نظام اداری کشور باید لایحه جامع شفافیت، لایحه جامع مدیریت تعارض منافع و لایحه اصلاح ساختار اداری در مجلس بررسی و تصویب شود، با این اقدام، از بروز فساد در نظام اداری جلوگیری می‌شود. بعد از این اقدامات، باید سازوکاری را ایجاد کرد تا سیستم فساد احتمالی را افشا و عیان کند که طرح حمایت مالی از افشاکنندگان فساد در همین راستا است.

📧 خبرگزاری خانه ملت

به جای برگزاری محاکم تکراری، لایحه مدیریت تعارض منافع تصویب شود

ابراهیم سحرخیز (معاون اسبق متوسطه سازمان آموزش و پرورش) - ۲۸ مهر ۹۹

◀ کلیات تعارض منافع

فساد و ناکارآمدی، کاهش سرمایه اجتماعی، گسترش حس تبعیض و بی عدالتی، از پیامدهای زیان بار تعارض یا تزاخم منافع بر پیکره نظام اجرایی یک کشور است که اگر به درستی مهار یا مدیریت نشود سد راه توسعه و مانع پیشرفت جامعه خواهد بود. تعارض منافع می تواند موجب درجاذدن و عقب ماندگی یک کشور در صنعت، کشاورزی، پژوهش یا حتی آموزش تلقی شود.

وقتی می توان بر این بیماری غلبه یافت که سیاست گذاری در دولت را به کسانی واگذار کنیم که در بخش خصوصی فعال یا ذینفع نباشند. به عنوان مثال اختیار انحلال مدارس نمونه دولتی یا تیزهوشان را نباید به وزیری واگذار کرد که خود یا بستگان درجه اول او مالک بزرگترین مدارس غیر دولتی در این کشورند. نباید سرفعلی شورای عالی آموزش و پرورش به عنوان عالی ترین مرجع تصمیم گیری درباره آموزش کودکان لازم التعلیم را به کسانی سپرد که خود از نخستین صاحبان یا سهامداران مدارس غیر دولتی لوکس و لاکچری در شمال شهر تهرانند.

یا چگونه می توان از کسی که عضویت در شورای عالی بورس را یدک می کشد انتظار داشت بر فعالیت خود در کارگزاری بورس نیز نظارت کند. چندی پیش کنگره آمریکا به دولت ترامپ اجازه داد تا با یک بسته ۲۰۰۰ میلیاردی از کسب و کارها در مقابل کساد ناشی از بیماری کرونا حمایت کند مشروط بر آن که این کسب و کارها نباید به نحوی از انحاء (مالکیت، سهام داری، مدیریتی و ...) وابسته به ترامپ، وزیرانش یا اقوام درجه یک آنها باشد. اما در ایران، وام های چند صد میلیاردی بدون وثیقه از دارایی های صندوق ذخیره یا بانک سرمایه و امثال آن، تنها با یک تلفن، کابین دختر یا سرمایه داماد سرخانه وزیری می شود که از حمایت پشت پرده برخوردار است.

یا در ازای جذب دختر فلان مقام مسوول به عنوان هیات علمی دانشگاه، به "طرفه العینی" صد میلیاردی از بودجه وزارت بهداشت بدون اذن وزیر، به حساب دانشگاه سرازیر می شود. از استخدام یک روزه نماینده الهیات خوانده در تخصص خانه وزارت نفت بگیر تا جذب قبیلہ ای بستگان در دیگر نهادهای دولتی، پرداخت هدیه (بخوانید رشوه) به مدیر نهاد نظارتی حتی در حد پرداخت هزینه هتل اقامتی وی در شهرهای سیاحتی و زیارتی، به کارگیری وزیری که همزمان با وزارتش، صاحب بزرگترین شرکت خصوصی در امر راه سازی یا برج سازی است.

اتحاد ناظر و منظور درون یک شرکت یا صندوق سرمایه گذاری که سبب شده است جناب مدیرعامل همزمان رییس هیات مدیره آن مجموعه نیز باشد تا وزیری که در موسسه مالی یا صندوق ذخیره تحت فرمانش، علاوه بر عهده دار شدن ریاست هیات امناء، صدارت یا نایب ریسی هیات مدیره را نیز کماکان در اختیار دارد.

از برادر نماینده مجلسی که سهامدار شرکتی است که قرار است به زودی جاده خاکی حوزه انتخابیه جناب نماینده را آسفالت کند تا معاون وزیری که خود یا همسرش صاحب امتیاز بزرگترین مدرسه غیر دولتی است تنها بخش ناچیزی از نمونه های فراوانی است که در زیر پوست شهر در حوزه تعارض منافع رخ می دهد.

بهتر آن است به جای پرداختن به معلول یا برپایی محاکمه های پرشمار و تکراری، هرچه سریع تر " لایحه مدیریت بر تعارض منافع" را به نقطه پایانی تصویب نزدیک کنید البته مشروط بر آنکه همه در برابر قانون مساوی باشند.

پایگاه خبری - تحلیلی صدای معلم

کارشناسان رسمی؛ حلقه مفقوده فساد در پرونده‌های اقتصادی

محمدحسین جهانگیری - ۲۸ مهر ۹۹
 ◀ تعارض منافع در نهادهای حرفه‌ای و صنفی

در قانون کارشناسان رسمی تعارض منافی به چشم می‌خورد که در تمام دنیا منسوخ شده است. این اتفاق لطمه بسیار شدیدی بر پیکره‌ی اقتصاد کشور زده است و معلوم نیست تا چه زمانی قرار است این صدمات ادامه پیدا کند. هر استان کشور یک کانون کارشناسان دادگستری دارد که برای تشکیل آن نیازمند حداقل ۳۰ نفر است و بعد از تشکیل شدن این کانون مجمعی تحت عنوان مجمع عمومی شکل می‌گیرد و در آن مجمع، بازرسان و دادستان انتظامی و اعضای هیات مدیره طبق آراء مشخص می‌شوند.

اعضای این مجمع در حقیقت تمامی افرادی هستند که در کانون کارشناسان استان مشغول به فعالیت‌اند و خود این افراد هستند که ناظرین خودشان را (اعم از دادستان که وظیفه کشف جرم را بر عهده دارد و هیات مدیره که وظیفه پیگیری و ارجاع جرم و تخلف به عهده آنهاست) انتخاب می‌کنند.

این تعارض منافع در حالی است که در تمام دنیا این قاعده مرسوم است که افراد ناظر، باید ساختاری مستقل از افراد تحت نظارت خود داشته باشند و اگر غیر از این باشد عملاً نظارتی اتفاق صورت نمی‌گیرد.

طبق آیین نامه اجرایی قانون کارشناسان رسمی آزمون علمی و صلاحیت‌سنجی توسط شورای عالی کارشناسان صورت می‌گیرد که این شورا نیز با رای افراد کانون هر استان انتخاب می‌شوند، در حقیقت سیستم صلاحیت‌سنجی مستقل از ساختار نیست و این امکان وجود دارد که برخی افراد با سفارش و بدون تایید صلاحیت به داخل راه پیدا کنند. چراکه در هیچکدام از امور صلاحیت، شفافیت وجود ندارد حتی در مورد بررسی صلاحیت‌های اخلاقی نیز کمیسیونی طبق ماده ۱۳ این قانون تشکیل می‌شود که متشکل از ۵ عضو اصلی است که فقط دو عضو توسط رئیس قوه قضاییه انتخاب می‌شوند و سه عضو دیگر به پیشنهاد شورای عالی کارشناسان انتخاب می‌شوند که بازهم رای کنترلی این کمیسیون در اختیار کارشناسان است.

✉ خبرگزاری دانشجو

تعارض منافع شورای پول و اعتبار در برابر افزایش نرخ سود

احمد مجتهد (اقتصاددان و نایب رئیس هیات مدیره شرکت بیمه سامان) - ۲۹ مهر ۹۹
 ◀ تعارض منافع در نظام بانکی

با افزایش نرخ سود سپرده نرخ سود تسهیلات هم باید بالا برود در غیر این صورت بانک‌ها زیان‌ده می‌شوند. اعضای شورای پول و اعتبار نگران این هستند که افزایش سود تسهیلات به زیانشان باشد و در برابر آن مقاومت می‌کنند. اعضای شورای پول و اعتبار عمدتاً در سمت وام‌گیرنده محسوب می‌شوند، طبیعی است که نخواهند نرخ سود تسهیلات بالا برود. مثلاً نماینده وزیر صنعت، نماینده وزارت تعاون و... عضو شورا هستند، از آنجا که به نظر این افراد به جهت جهش تولید نیاز به دریافت وام برای سرمایه‌گذاری وجود دارد طبیعتاً افزایش نرخ تسهیلات را به نفع بخش خودشان و سرمایه‌گذاران نمی‌دانند. در این عدم تصمیم‌گیری نوعی از تعارض منافع وجود دارد.

✉ وب سایت خبری تجارت نیوز

تدوین طرح مبارزه با تعارض منافع در دانشگاه‌های غیر انتفاعی

روح‌الله متفکرآزاد (عضو کمیسیون آموزش، تحقیقات و فناوری مجلس) - ۲۹ مهر ۹۹

◀ تعارض منافع در حوزه‌ی آموزش عالی

مجلس یازدهم تأکید دارد هرکس، هرکجا منفعت شخصی دارد، نبایستی مسئول تصمیم‌گیری دولتی در آن بخش باشد. چنین رویه‌ای منجر به تعارض منافع در تصمیم‌گیری‌ها، مجوزدهی و نحوه فعالیت دانشگاه‌های غیردولتی می‌شود و در نهایت به ضعف در نظارت در حوزه آموزش عالی می‌انجامد. در هر حال حاضر مواردی از تعارض منافع در حوزه آموزش عالی وجود دارد. مسئول دولتی یا مدیری در دانشگاه دولتی به هیچ عنوان نباید دانشگاه‌های غیردولتی داشته باشد؛ قطعاً این رویه موجب ایجاد رانت خواهد شد و فساد آفرین است. طراحی طرح مبارزه با تعارض منافع در دانشگاه‌های غیر انتفاعی کاملاً منطقی بوده و با نرم جهانی نیز سازگاری دارد.

✉ خبرگزاری خانه ملت

واگذاری مهدهای کودک به آموزش و پرورش و خطر بروز تعارض منافع

حبیب‌الله مسعودی فرید (معاون امور اجتماعی سازمان بهزیستی کشور) - ۲۹ مهر ۹۹

◀ تعارض منافع در حوزه‌ی آموزش عمومی

تعارض منافع در آموزش و پرورش حل نشود، واگذاری مدیریت مهدها به آموزش و پرورش، تغییری ایجاد نمی‌کند. سازمان بهزیستی از اوایل امسال بخشنامه‌ای به استان‌ها و ستاد در مرکز ابلاغ کرده که هیچ کدام از مدیران و برخی عوامل بهزیستی و خانواده‌شان حق ندارند مجوز هیچگونه مرکزی از سازمان بهزیستی بگیرند و اگر هم الان موسسه‌ای دارند باید امتیاز آن را واگذار کنند. در حالی که تعدادی از مدیران آموزش و پرورش دارای مدرسه غیرانتفاعی هستند و اگر این موضوع تعارض منافع در آموزش و پرورش حل نشود، موضوع مهدکودک‌ها هم که تمام آن‌ها غیردولتی هستند و مسائلی که در نظارت بر مدارس غیردولتی ایجاد شده که نظارت مناسبی وجود ندارد ممکن است برای مهدکودک‌ها ایجاد شود.

✉ پایگاه خبری - تحلیلی موج رسا

مکاتبه مکرر دولت با مجلس برای پیگیری لایحه مدیریت تعارض منافع

حسینعلی امیری (معاون پارلمانی رئیس جمهور) - ۳۰ مهر ۹۹

◀ کلیات تعارض منافع

چندبار در مورد لوایح مانده دولت در مجلس با رئیس مجلس در این زمینه مکاتبه کردیم. از این لوایح تعداد قابل توجهی در راستای همان توقعات و مطالباتی است که نمایندگان از دولت دارند و سه لایحه داریم که با دو فوریت تقدیم مجلس کردیم و زمان زیادی هم از آنان گذشته است، یکی مدیریت تعارض منافع، دیگری لایحه شفافیت و آخری لایحه ارتقای سلامت نظام اداری و مالی است که هرکدام از آن‌ها برای بهبود وضعیت دارای اهمیت زیادی اند.

✉ باشگاه خبرنگاران جوان

لایحه تعارض منافع دولت با مشورت نخبگان و نهادهای مدنی تکمیل شد

علی ربیعی (سخنگوی دولت و دستیار اجتماعی رئیس جمهور) - ۳۰ مهر ۹۹

◀ کلیات تعارض منافع

سه گانه‌های مبارزه با فساد با مشورت نخبگان و نهادهای مدنی تکمیل شد. لایحه مدیریت تعارض منافع در کنار لوایح مبارزه با فساد و شفافیت، سه گانه‌هایی برای مبارزه بنیانی، ساختارمند، غیرهیجانی، درازمدت و جامعه‌محور با فساد خواهد بود. بر اساس این لایحه افرادی که در شوراها در موقعیت تصمیم‌گیری هستند اگر به هرنحوی مستقیم یا غیرمستقیم منتفع می‌شوند یا رفع ضرری متوجه آن‌ها می‌شود باید خود را از تصمیم کنار بکشند و به مقامی بالاتر اعلام کنند. همچنین هرکسی در هر مسئولیتی تا دو سال بعد از اتمام مسئولیت نمی‌تواند در شرکت‌هایی که در آن حوزه باشد شاغل شود. کمیته‌ای با مسئولیت رئیس جمهوری بر این امر نظارت خواهند داشت. این لایحه دولت و همه نهادهای حاکمیتی را شامل خواهد شد.

لازم به ذکر است که لایحه «نحوه مدیریت تعارض منافع در انجام وظایف قانونی و ارائه خدمات عمومی» به پیشنهاد معاونت حقوقی رئیس جمهور در دستور کار دولت قرار گرفت و با طی مراحل بررسی، در جلسه ۱۹ آبان ۱۳۹۸ هیئت وزیران مشتمل بر (۴۰) ماده تصویب شد.

🔗 سایت خبری تابناک

عبور اخذ مالیات از مسیر تعارض منافع

محسن زنگنه (رئیس کمیته اصلاح ساختار بودجه) - ۳۰ مهر ۹۹

◀ تعارض منافع در نظام مالیاتی

زنگنه در پاسخ به این سوال که آیا مکانیزم یا ابزاری وجود دارد که بشود جلوی فرارهای مالیاتی را گرفت، گفت: «علت اینکه پروسه مالیات سخت است به خاطر تعارض منافع و مبالغ هنگفتی است در آن رد و بدل می‌شود. معمولا دولت‌ها و مجالس در دوره‌های قبل در حوزه مالیاتی به خاطر تعارض منافی که وجود داشته، ورود نمی‌کردند.»

🔗 خبرگزاری پانا

مدیریت تعارض منافع را پیش از تصویب قانونش اجرایی کردیم

محسن حاجی میرزایی (وزیر آموزش و پرورش) - ۱ آبان ۹۹

◀ تعارض منافع در حوزه‌ی آموزش عمومی

محسن حاجی میرزایی در نشست مشترک با اعضای تشکل‌های فرهنگیان اظهار کرد: به عنوان مسئول در حوزه آموزش و پرورش، هر لحظه آماده دریافت نظرات تشکل‌ها هستم و از نظرات خلاقانه و کارآمد آنها در جهت ارتقا فعالیت‌های آموزشی استقبال می‌کنم. وی در خصوص اجرای قانون تعارض منافع تصریح کرد: قانون تعارض منافع هنوز در مجلس تصویب نشده ولی ما آن را در داخل آموزش و پرورش اجرا کردیم و در این مورد جدی هستیم.

🔗 سایت وزارت آموزش و پرورش

تعارض منافع علت اصلی اصرار بر افزایش مناطق آزاد

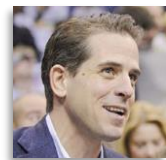
خبرگزاری آنا - ۱ آبان ۹۹
◀ تعارض منافع در مجلس

دولت یازدهم و دوازدهم تاکنون اصرار زیادی بر افزایش تعداد مناطق ویژه و مناطق آزاد داشته در همین راستا برای افزایش آن چند طرح مختلف به مجلس ارائه کرده که تاکنون تصویب آن به تاخیر افتاده است. دولت ابتدا سال ۹۵ در لایحه‌ای درخواست ایجاد هشت منطقه آزاد تجاری - صنعتی و ایجاد ۱۲ منطقه ویژه اقتصادی را ارائه کرد پس از آن این لایحه به لایحه قانونی ایجاد منطقه آزاد تجاری - صنعتی، اصلاح محدوده سه منطقه آزاد تجاری - صنعتی و ایجاد مناطق ویژه اقتصادی تغییر کرد. پس از اصرار زیاد دولت و همچنین اصلاحات بسیاری که این لایحه داشت نهایتاً این لایحه در سال ۹۷ در مجلس به تصویب رسید. جالب آن جاست که طرح دولت شامل ۱۲ منطقه بود اما نمایندگان مجلس دهم تعداد زیادی منطقه ویژه اقتصادی را به آن اضافه کردند که در مجموع به ۱۰۳ منطقه جدید رسید. این نوع سیاست‌گذاری در حوزه مناطق ویژه نشان دهنده عمق بالای ذی نفع بودن نمایندگان مجلس در تاسیس آن است. پس از تصویب در مجلس شورای اسلامی، سه مرتبه در سال ۹۷ و ۹۸ لایحه یا به عبارتی طرح مجلس، به شورای نگهبان ارسال شد که هر سه بار با مخالفت شورای نگهبان مواجه شد. اما نمایندگان مجلس بر نظر خود اصرار کردند و تصمیم‌گیری در رابطه با این طرح به عهده مجمع تشخیص مصلحت نظام گذاشته شد. با وجود مخالفت‌های کارشناسی دستگاه‌های زیر مجموعه دولت، مجلس و مجمع تشخیص اما همچنان برخی نمایندگان و دولت، بر افزایش تعداد مناطق آزاد اصرار دارند که چیزی جز تعارض منافع بالای آن نیست.

✎ خبرگزاری آنا

پیکان اتهام تضاد منافع به سمت خانواده‌ی جو بایدن

روزنامه شرق - ۲۶ مهر ۹۹
◀ نمونه‌های جهانی تعارض منافع

روزنامه نیویورک پست در گزارشی افشاگرانه خبر داد که جو بایدن خلاف ادعاهای خود درباره بی‌اطلاعی از فعالیت‌های تجاری «هانتز» پسرش در اوکراین، چندان هم از این اقدامات بی‌اطلاع نبوده است. هانتز بایدن زمانی که پدرش به عنوان معاون رئیس جمهوری آمریکا مسئول سیاست در قبال اوکراین بود، عضو هیئت مدیره شرکت بوریسما شد و ماهانه بیش از ۸۰ هزار دلار در ازای حضور در هیئت مدیره این شرکت درآمد کسب می‌کرد. بر اساس گزارش کمیته اطلاعاتی سنا، برخی از مقام‌های دولت «باراک اوباما» نگران بودند که این موقعیت جو بایدن و پسرش می‌تواند تضاد منافع ایجاد کند. گفته می‌شود هدف هانتز بایدن از ایجاد ارتباط میان مشاور شرکت بوریسما و پدرش این بوده که جو بایدن با استفاده از موقعیت خود به مقام‌های دولت اوکراین فشار بیاورد تا «ویکتور شوکین» دادستان کل اوکراین را که مشغول تحقیق درباره فساد مالی در شرکت بوریسما بود، اخراج کند. احتمال بروز تضاد منافع میان سیاست آمریکا در قبال اوکراین و منافع شخصی بایدن و خانواده اش مهم‌ترین موضوعی است که در هیاهوی سیاسی سال گذشته میان دو حزب دموکرات و جمهوری خواه به آن توجهی نشد.

✎ روزنامه شرق

تعارض منافع اشتغال بیرونی در وزارت نیرو

راضیه شیخ‌رضایی (کارشناس پژوهشی مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه) - ۲۹ مهر ۹۹
 ◀ تعارض منافع در حوزه انرژی

یکی از بارزترین مصادیق تعارض منافع اشتغال بیرونی در وزارت نیرو و شرکت‌های تابعه و وابسته، سهامداری کارکنان در شرکت‌های سرمایه‌گذاری کارکنان است. این شرکت‌ها کاملاً خصوصی بوده و در حیطه تخصصی شغل دولتی کارکنان فعالیت دارند. بر این اساس، مدیران و کارکنان دولتی برای منافع شخصی‌شان قراردادهای دولتی را به شرکت سرمایه‌گذاری خود سوق می‌دهند. سطح دیگری از این تعارض منافع هنگامی اتفاق می‌افتد که شرکت‌های نهادهای عمومی غیردولتی و شرکت‌های خصوصی دیگر، سهامدار شرکت‌های سرمایه‌گذاری کارکنان شوند. در این وضعیت سهامداری‌های تودر تو، تمام تصمیم‌های مدیران و کارکنان دولتی سهامدار و یا با هرگونه عضویت، تحت تاثیر تعارض منافع خواهد بود. باتوجه به اینکه **رضا اردکانیان**، وزیر نیرو در جلسه‌ای مسئله تعارض منافع را مطرح کرد و به دنبال تدوین بخشنامه و دستورالعمل مدیریت تعارض منافع بود، انتظار می‌رود که تعارض منافع **اشتغال بیرونی / اشتغال همزمان** و روابط مالکیت و سهامداری را مورد توجه قرار دهد.

تعارض منافع اشتغال بیرونی در وزارت نیرو

شاغل به عنوان

- مدیر
- معاون
- کارپرداز
- مسئول خرید
- کارشناس برقرکننده
- مناقضه‌ومرابده
- کارمند

اشتغال دولتی در

- حوزه ستادی وزارت نیرو
- شرکت‌های دولتی مادر تخصصی، هتل، توالیبر، ستاکاب و ...
- شرکت‌های تخصصی با سهامداری وزارت نیرو
- شرکت‌های برق منطقه‌ای / شرکت‌های توزیع نیروی برق
- شرکت آب منطقه‌ای / شرکت آب و فاضلاب شهری /
- شرکت‌های آب و فاضلاب روستایی
- موسسات تحقیقاتی و آموزشی وزارت نیرو
- شرکت‌های تولید نیروی برق حرارتی
- شرکت‌های مدیریت تولید نیروی برق (نیروگاه‌ها)

شاغل به عنوان

- مدیرعامل
- عضویت در هیات مدیره
- پیمانکار
- مشاور
- سهامدار
- هرگونه عضویت و ارتباط
- مالکیت شرکت خصوصی

اشتغال ثانویه در

- شرکت‌های خصوصی
- شرکت‌های سرمایه‌گذاری کارکنان
- تعاونی‌های مرتبط با حوزه کاری
- اشتغال پاره‌وقت در شرکت‌های خصوصی مئلامهندسی
- مشاور یا پیمانکاری
- اشتغال در قالب ارائه مشاوره (به صورت رسمی و غیر رسمی)
- کار داوطلبانه در سازمان‌های حرفه‌ای و یا سمن‌های مرتبط
- حضور افتخاری در شرکت‌های خصوصی

تعارض منافع سهامداری کارکنان وزارت نیرو و شرکت‌های تابعه و وابسته در شرکت‌های سرمایه‌گذاری کارکنان

پیامدهای منفی

- جریان مستمر رت اطلاعات دولتی به شرکت خصوصی
- ایجاد موقعیت‌های تعارض منافع همچون نظارت بر خود بین نقش کارمند دولتی و سهامدار شرکت خصوصی
- ایجاد شرایط انحصاری و حذف رقابت سالم با بخش خصوصی غیر وابسته

مسئله تعارض منافع

- سود و زیان شرکت سرمایه‌گذاری کارکنان برگردن مدیران و کارکنان دولتی است که خود سهامدار شرکت هستند.
- هیچ‌گاه مدیران و کارکنان سهامدار به‌ضرر شرکت سرمایه‌گذاری خودشان اقدامی انجام نمی‌دهند.
- پس قرارداد‌های بسیاری به سوی شرکت‌های سرمایه‌گذاری روانه می‌شود.

ویژگی

- شرکت‌های ۱۰۰٪ خصوصی
- با امکان عقد قرارداد با دولت
- در حیطه کاری و تخصصی کارمندان و مدیران دولتی

منبع گزارش کارشناسی تعارض منافع در وزارت نیرو - بخش برق مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه - تهیه شده در مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه

تحلیل تعارض منافع در فضای مجازی: انحصار در وکالت و تعارض منافع!

میلاد زمان

در بازه زمانی ۲۴ تا ۳۰ مهر ۱۳۹۹، تعداد ۲۰۷ محتوا در فضای مجازی به زبان فارسی در رابطه با تعارض منافع یا کلیدواژه تعارض منافع تولید شده‌اند. از این محتوا تعداد ۱۰۱ عدد در توییتر و ۱۰۶ عدد در تلگرام توزیع شده است و حدود نهمصد هزار نفر این محتوا را دیده‌اند. به طور کلی مباحث مطرح شده از جانب کاربران فضای مجازی را می‌توان به چند دسته تقسیم کرد. تعارض منافع در کانون وکلای دادگستری، تعارض منافع در نظام سلامت و تعارض منافع در مجلس شورای اسلامی موضوعات پرتکرار در این بازه زمانی هستند. در این یادداشت سعی می‌شود به برخی از مهمترین و پربازدیدترین مواضع و دیدگاه‌های کاربران فضای مجازی در خصوص تعارض منافع پرداخته شود.

تعارض منافع در نظام سلامت

یکی از حوزه‌هایی که در هفته گذشته بازم مورد توجه کاربران فضای مجازی قرار گرفت تعارض منافع در نظام سلامت بود. کاربری به نام دارا می‌نویسد: «مدیران سابق غذا و دارو بوضوح امتیاز تاسیس کارخانه داروسازی گرفته‌اند و این بجز رانت، نشانگر تعارض منافع در آن سازمان است.» این یک موقعیت تعارض منافع در ب‌های گردان است یعنی استفاده از روابط شغلی و پسا شغلی در جهت منافع شخصی. این موقعیت را می‌توان از طریق تصویب قانونی مبنی بر عدم اجازه فعالیت در حوزه‌های مربوطه برای کارمندان سازمان‌ها تا مدت مثلاً ۵ سال پس از بازنشستگی یا خروج از سازمان، رفع کرد. در شرایطی که بیماری کرونا کشور را فراگرفته و تحریم‌های ظالمانه آمریکا از هر طرف بر کشور تحمیل می‌شود تا جایی که داروی انسولین برای بیماران دیابتی کمیاب شده است، به طور جد لازم است که از موقعیت‌های تعارض منافع در بخش دارو و غذا جلوگیری کرد تا دارو به شیوه بهینه به دست مصرف‌کننده برسد. از طرف دیگر کاربر دیگری با نام یعقوب وقار می‌نویسد: «کمیسیون بهداشتی که تمام اعضای آن پزشک هستند گزارش به نفع پزشک‌ها و همکارانشان خواهند داد نه به نفع مردم، این همه گلوپاره کردیم که در تشکیل کمیسیون‌ها بحث تعارض منافع لحاظ شود به گوش شما نماینده‌ها نرفت که نرفت.» این نکته سال‌هاست که مفعول مانده در بخش‌های دیگر نیز دیده می‌شود. نمی‌توان برای نظارت یا قانون‌گذاری در یک بخش و صنف خاص از کمیسیون یا گروهی استفاده کرد که به طور کامل در آن صنف فعالیت می‌کنند، به طور قطع دچار تعارض منافع می‌شوند؛ مگر آنکه ضوابطی برای مدیریت تعارض منافع در صورت عضویت افراد با صنف و حرفه‌ی یکسان در کمیسیون‌های تخصصی مجلس پیش‌بینی شود. به نظر می‌رسد بازبینی آیین‌نامه‌ی داخلی مجلس برای مدیریت تعارض منافع در اجزای مختلف مجلس از جمله کمیسیون‌ها ضرورتی پیش روی مجلس فعلی است.

تعارض منافع و وکلای دادگستری

تبدیل کردن تعارض منافع در کانون وکلا به یک مسئله، یکی از طرح‌هایی است که از سوی برخی اندیشکده‌ها در سال‌های اخیر دنبال شده است. این در حالی است که به موازات بحث‌هایی در مورد تعارض منافع در «مرکز وکلا»، کارشناسان رسمی دادگستری و مشاوران خانواده قوه قضائیه» هم در سال اخیر مطرح بوده که تیرماه امسال منجر به واکنش رئیس این مرکز شد. علی بهادری جهرمی، رئیس مرکز وکلا، کارشناسان رسمی دادگستری و مشاوران خانواده قوه قضائیه در آن زمان گفته بود: به دلیل آنکه هیئت نظارت مرکز وکلا اساساً فعالیتت در جامعه وکلا ندارند بنابراین تعارض منافی در مرکز وکلای قوه قضائیه وجود ندارد. با این حال، هر از چندی در فضای مجازی، موضوع تعارض منافع در کانون وکلا هم از جانب برخی کاربران پیگیری می‌شود. از جمله در هفته‌ی گذشته، کاربری به نام احسان در توییتر می‌نویسد: «کانون وکلا در این چند سال دچار یک تعارض منافع بد گردیده که به بهانه بالا بردن سطح وکلا جذب را کاهش داده اند در حالی که جز بالا رفتن دستمزد ها ثمر دیگری نداشته و موجب از دسترس خارج شدن وکلا برای مردم عادی و حتی متهمان سیاسی گردیده».

کاربری با نام کمپین ضد انحصار اصناف می‌نویسد «بسیاری از وکلا و کارآموزان مرکز و کانون با یکدیگر رابطه خویشاوندی دارند. تعداد وکلای مرکز بیش از ۳ برابر تعداد کارآموزان پذیرفته شده است و هر وکیل می‌تواند سرپرستی ۵ کارآموز را قبول کند». در ادبیات تعارض منافع این مواردی که در فضای مجازی مورد توجه قرار گرفته است را موقعیت تعارض منافع قاعده‌گذاری برای خود می‌گویند. یعنی در اینجا کانون و مرکز با قاعده‌گذاری از ورود بیشتر افراد به حوزه وکالت جلوگیری می‌کنند تا رقابت بیشتری در این حوزه شکل نگیرد. این تعارض منافی است بین وظیفه مرکز و کانون برای حمایت همه جانبه از افرادی که قصد ورود به حوزه وکالت دارند و منافع وکلای عضو مرکز و کانون!

تعارض منافع در حوزه‌های دیگر

یکی از مطالبی که در هفته گذشته در کانال‌های تلگرامی بازدید بالایی دریافت کرد و به اشتراک گذاشته می‌شد مطلبی از روزنامه شرق درباره تعارض منافع و نمایندگان مجلس شورای اسلامی بود. روزنامه شرق می‌نویسد: «مجلس شورای اسلامی به عنوان رکن اصلی نهاد قانونگذاری در کشور سرشار از فرصت‌ها و جایگاه‌های تعارض منافع است. از جمله مصادیق تعارض منافع می‌توان به حضور در هیئت مدیره‌ها، حکم مشاور در شرکت‌های دولتی، تصدی همزمان دو یا چند شغل، پذیرش هدایا، مجبورکردن مسئولان دولتی به ارتکاب اقدامات ناصحیح و خارج از قانون، درب‌های گردان و... اشاره کرد که امکان بروز فساد در نمایندگان را افزایش می‌دهد». مدت‌هاست که موقعیت‌های تعارض منافع نمایندگان مجلس مورد توجه فضای مجازی است و در مواقع لازم واکنش‌هایی از کاربران این فضا دیده می‌شود مانند ماجرای خودروی دنایپلاس. این امر باعث شده که حساسیت مناسبی در این خصوص شکل گیرد و باید امیدوار بود که این حساسیت‌های عمومی، نمایندگان مجلس را به تمهید قواعدی برای مدیریت تعارض منافع در مجلس هدایت کند.

مطلب دیگری که در تلگرام دست به دست میشد بخش هایی از گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی با عنوان «آسیب‌شناسی وضعیت صدور کارت بازرگانی و ارائه راهکارهای اصلاحی» بود. در قسمتی از این گزارش آمده است «بنا بر اعتقاد برخی از کارشناسان، یکی از ایرادهای اساسی که در طرح رتبه‌بندی فعلی کارت‌های بازرگانی وجود دارد این است که برخلاف سایر کشورها مثل چین و روسیه که تعیین معیارهای طبقه‌بندی فعالان در قانون یا مقررات دولتی تبیین و تصریح شده، این امر در ایران به اتاق بازرگانی واگذار شده که از منظر اصول تعارض منافع و قواعد رقابتی، واجد ایراد است چرا که صرف‌نظر از دقت و انتخاب مناسب و درست معیارهای فوق به نوعی به بازرگانان اجازه داده شده تا معیارهای رتبه‌بندی و اخذ امتیازات را خودشان تعیین و سپس خودشان در اتاق بازرگانی، رتبه‌بندی را انجام و از طرف دولت به خودشان امتیاز اعطا کنند که این امر منجر به کژگزینی و اعطای رانت به برخی افراد خواهد شد». این مسئله هم یک موقعیت تعارض منافع از نوع قاعده‌گذاری برای خود محسوب می‌شود. مشخص است که در این موقعیت، معیارها و شرایط رتبه‌بندی بازرگانان نه براساس اصول و منطق علمی و عملی، بلکه براساس منافع بازرگانان شکل می‌گیرد. از این طریق این نظام رتبه‌بندی دچار تعارض بین منافع بازرگانان و منافع عمومی کشور در حوزه واردات و صادرات می‌شود.

مدتی است که با نزدیک شدن به انتخابات ایالات متحده از یک طرف و بروز درگیری و در قره‌باغ از طرف دیگر، بحث‌های داغی درباره هماهنگی و عدم هماهنگی منافع کشورها در سطح بین‌المللی، بین کاربران فضای مجازی رخ می‌دهد. نکته‌ای که در خصوص این بحث‌ها وجود دارد این است که یکی از کلیدواژه‌هایی که کاربران در اینجا استفاده می‌کنند تعارض منافع است که منظور آنها این است که منافع کشورها در جهت خلاف یکدیگر می‌تواند باشد. در اینجا شاید بهتر است از عبارت تعارض منافع استفاده نشود چرا که این اصطلاح کاربردهای مشخص و تعریف شده خود را دارد و مناسب مفهوم موردنظر کاربران فضای مجازی نیست. این نکته از آنجا حائز اهمیت است که می‌تواند با تکرار زیاد باعث بدفهمی تعارض منافع در سطح عموم و یا کارشناسان شود.

پژوهشکده مطالعات توسعه

خبرنامه هفتگی مدیریت تعارض منافع

مجموعه مطالعه و پایش تعارض منافع در ایران - ۱۷

شماره هفدهم - ۲۶ مهر تا ۲ آبان ۱۳۹۹

دبیر خبرنامه: سمانه سهرابی

مجری: مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی

